

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____
(підпис)
“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: «Податок на прибуток у системі обліку, аналізу та контролю
(на прикладі ТОВ «Алвас»»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету, менеджменту,
обліку та інформаційних технологій,
група б1

Нечитайло Ольга Михайлівна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Мацків Олена Ігорівна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: ТЕОРЕТИЧНІ	
ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.....	6
1.1. Податок на прибуток у системі державного регулювання.....	6
1.2. Податкова інформація як визначний компонент обліку та оподаткування.....	14
1.3. Податок на прибуток у фінансовій звітності: компаративний підхід.....	20
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ	
ТА ЗВІТНОСТІ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК.....	29
2.1. Загальна економічна характеристика базового підприємства..	29
2.2. Особливості справляння податку на прибуток та його відображення у податковій звітності ТОВ «Алвас».....	35
2.3. Податкове планування у системі управління підприємства....	44
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ	
РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК.....	51
3.1. Аналіз ефективності нарахування та сплати податку на прибуток на досліджуваному підприємстві.....	51
3.2. Державний контроль у частині справляння податку на прибуток: проблемні аспекти та напрями їх вирішення.....	59
ВИСНОВКИ.....	64
Список використаних джерел.....	67
Додатки.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. У сфері фінансових відносин нашої держави важливішим регулятором розподілу грошових ресурсів є податкова система. Від ефективності її функціонування залежить виконання зведеного бюджету країни. Одним із визначних компонентів поповнення державного бюджету є податок на прибуток підприємств, який у сфері прямого оподаткування грає важливу роль.

Безсумнівно, що економічне зростання країни пов'язано є активною фінансово-господарською діяльністю підприємств, які прагнуть отримувати прибуток та постійно його збільшувати, що можливо лише за умови існування оптимальної системи оподаткування прибутку. Втім несплата податку на прибуток або його мінімізація у вітчизняній системі оподаткування є, на жаль, поширеним явищем через недосконалість податкового законодавства, низький рівень державного контролю. Тому пошук шляхів удосконалення системи обліку та оподаткування у частині нарахування, декларування і сплати податку на прибуток є актуальним, що і зумовило вибір теми дослідження.

Суттєвий внесок у формування теоретичних та організаційно-методичних засад підсистем обліку та оподаткування здійснило чимало вітчизняних вчених та науковців, як-то: Барабаш Н. С., Бурденко І. М., Височина А. В., Канцедал Н. А., Кміть В. М., Корпан Н. В., Котенко Л. М., Лега О. В., Матвійчук Л. О., Никонович М. О., Олійник Л. Г., Оліховський В. Я., Пономаренко О. Г., Саврадим В. М., Самусевич Я. В., Фадєєва Г. М., Чудак Л. А. та інші дослідники.

Втім на сьогодні в Україні облік і оподаткування податку на прибуток, контроль за його справлянням містять низку невирішених проблем, які знижують його податкову ефективність і потребують удосконалення.

Мета і завдання дослідження полягає в розкритті теоретико-методичних та прикладних аспектів відображення у системі обліку, контролю та в оподаткуванні податку на прибуток.

Для досягнення мети в роботі були поставлені такі завдання:

- розкрити значення податку на прибуток у системі державного регулювання;
- розглянути податкову інформацію як визначний компонент обліку та оподаткування;
- дослідити на підставі компаративного підходу порядок відображення у фінансовій звітності податку на прибуток;
- навести загальну економічну характеристику базового підприємства;
- визначити особливості справляння податку на прибуток та його відображення у податковій звітності ТОВ «Алвас»;
- розглянути основні положення податкового планування на вітчизняному підприємстві як важливішу частину його системи управління із застосуванням елементів економіко-математичного моделювання;
- провести аналіз ефективності нарахування та сплати податку на прибуток;
- розкрити методичні аспекти державного контролю у частині справляння податку на прибуток, окреслити проблеми та шляхи їх вирішення у системі вітчизняного обліку та оподаткування.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес обліку, контролю та оподаткування податку на прибуток на ТОВ «Алвас». Предметом виступають методичні та прикладні аспекти обліку, контролю та оподаткування податку на прибуток на вітчизняних підприємствах України.

Методи дослідження. У роботі використовувалися загальнонаукові методи та методичні прийоми: індукція, дедукція, аналіз, синтез, групування, порівняння, конкретизація. Під час вивчення облікової та податкової інформації застосовувався нормативно-правовий метод; для побудови моделі оптимізації податкового навантаження – економіко-математичне

моделювання; для обробки облікових, аналітичних даних - методичні прийоми: огляд, перевірка, розрахунки, узагальнення та інші.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти, нормативно-правові документи у відповідності до обраної теми дослідження, наукові праці, довідкові, інструктивні, методичні матеріали, статистичні дані, тези доповідей наукових конференцій. Під час дослідження системи обліку, аналізу, контролю та оподаткування на базовому підприємстві використовувалися статутні, засновницькі документи, первинна документація, облікові реєстри, фінансова, податкова звітність досліджуваного підприємства та інші внутрішні регламенти.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження свідчать про досягнення поставленої мети і дають можливість зробити такі висновки:

1. На підставі аналізу податкових надходжень у державну казну обґрунтовано вагоме значення податку на прибуток у системі державного регулювання України. Звернута увага на необхідності покращення податкового адміністрування податку на прибуток, зокрема у частині удосконалення контрольних заходів шляхом проведення різних видів перевірок та моніторингу операцій, пов'язаних з трансфертним ціноутворенням; постійного оновлення методичного забезпечення щодо первинної документації, облікових реєстрів та форм податкової звітності; сервісного обслуговування платників податків.

2. Доведено, що податкова інформація є основним компонентом у системі обліку та оподаткування, тому важливішим аспектом є застосування інтегрованого підходу, за яким облік у системі оподаткування ведеться за допомогою інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку. При цьому зазначено, що наразі не існує єдиного уніфікованого підходу до критеріїв достатності податкової інформації під час справляння податку на прибуток.

3. Дослідження порядку відображення у фінансовій звітності податку на прибуток на підставі компаративного підходу дало можливість узагальнити наукові підходи до відображення відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань у системі бухгалтерського обліку за допомогою відповідних субрахунків (641.2 та 641.3). Запропоновані проведення сприятимуть раціональному розподілу облікової роботи протягом звітного року.

4. Знайомство з бізнесом базового підприємства, яке у періоді дослідження займалося оптовою та роздрібною торгівлею паливно-мастильними матеріалами, та загальний аналіз економічних показників агрегованої звітності показали, що ТОВ «Алвас» має стабільний фінансовий

стан. На кінець звітнього періоду підприємство значно покращило фінансові результати через зростання обсягів реалізації, оптимізацію витрат, збільшення платоспроможності та інші заходи.

5. Дослідження питань, пов'язаних з нарахуванням та сплатою податку на прибуток, дало змогу розкрити особливості його справляння та відображення у податковій звітності ТОВ «Алвас», а також довести на підставі співставлення даних податкової декларації з податку на прибуток з показниками фінансової звітності їх відповідність.

6. Розгляд основних положень податкового планування (сутності планування, його принципів, методів, функцій, етапів) підтвердив, що податкове планування є важливішою частиною системи управління на вітчизняному підприємстві. Аргументовано, що у податковому плануванні доречно використовувати проектний підхід як специфічну модель альтернативного варіанту оподаткування, яка містить податкову схему, критерії її оптимальності (зокрема, ризики, показники рентабельності, обмеження) та математичну модель економічного ефекту від використання проекту податкового планування. У зв'язку з тим, що на досліджуваному підприємстві не здійснюється податкове планування, запропоновано прийняти до уваги розглянуті методико-прикладні аспекти оптимального проекту податкового планування та розробити його із залученням досвідчених фахівців із податкового планування.

7. Проведений аналіз ефективності нарахування та сплати податку на прибуток за допомогою фінансових показників, зокрема коефіцієнтів абсолютного та відносного податкового вантаження дав змогу визначити ступінь ефективності оподаткування на ТОВ «Алвас» (коефіцієнт ефективності оподаткування у 2021 році 3,7 %, у 2022 році - 3,6 %) та показати, що протягом досліджуваного періоду відбулося несуттєве коливання у бік зменшення ефективності оподаткування. З метою оцінки податкового навантаження побудовано багатofакторну модель зміни податкового навантаження, яка базується на узагальненні лінійної регресії з

двома змінними. Це дозволило з'ясувати, що вплив податку на прибуток на величину податкового навантаження більший за вплив інших податкових платежів. Тому для збільшення ефективності оподаткування важливо здійснювати заходи у частині удосконалення нарахування та сплати податку на прибуток, що зумовить оптимізувати систему управління на вітчизняних підприємствах.

8. Дослідження методичних аспектів державного контролю у частині справляння податку на прибуток з унаочненням таких елементів концепції контролю, як: мета, предмет перевірки, джерела надходження податкової інформації та види податкової інформації, завдання та етапи перевірки, дало змогу окреслити проблеми контролю достовірності, повноти та своєчасності відображення у податковій звітності податку на прибуток та запропонувати напрями їх вирішення у системі вітчизняного обліку та оподаткування.

Список використаних джерел

1. Кміть В. М., Корпан Н. В. Податкова система та її роль у формуванні бюджету України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2015. Вип. 8. С. 996-1001. <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/209.pdf>
2. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/>
3. Державна податкова служба України: офіційний сайт. URL : https://tax.gov.ua/data/material/000/105/156737/nadxodgennya_01112022.rtf
4. Податковий кодекс України: кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
5. Котенко Л. М., Фадєєва Г. М. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посіб. Харків: НТУ «ХПІ», 2014. 484 с.
6. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. № 2657-XII / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2657-12>
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. № 996-XIV / Верховна рада України. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: Наказ Міністерства фінансів від 28.12.2000. № 353. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів від 31.01.2000. № 20. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000. № 39. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 № 73. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
15. Лега О. В. Облік розрахунків за податками та платежами: систематизація поглядів. *Інфраструктура ринку*. Вип. 54. 2021. С. 259-266
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» URL : https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-12_ukr_2016.pdf
17. Максимова В. Ф., Артюх О. В. Взаємозв'язок облікових підсистем: методологічний аспект. Монографія. Одеса: ОНЕУ, 2012. 187 с.
18. Бурденко І. М. Організація бухгалтерського обліку податку на прибуток (згідно з П(С)БО 17). *Економіка. Фінанси. Право*. URL : https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/Burdenko_017.pdf
19. Пономаренко О. Г. Канцедал Н. А. Вплив податкових різниць на показники фінансових результатів суб'єктів господарювання: ідентифікація та облік. Проблеми системного підходу в економіці. Вип. № 3(83), 2021. С. 78-85.
20. Семенюк І., Кірданов М. Вдосконалення обліку відстрочених податкових активів та зобов'язань на підприємстві. *Сучасна соціально-економічна система: парадигма, завдання і тенденції*: Зб. наук. праць. у 2-х ч. Ч. 1. Ніжин, 2018. С. 109-111.

21. Альошкіна Н., Свіріденко А. Додаток РІ - різниці. *Податки та бухгалтерський облік / Декларація з податку на прибуток* (ч. 2) . 2018. №10. 48 с.

22. Онищенко В. Звіт про рух грошових коштів 2023. *Головбух*. 09.01.2023. URL : <https://buhplatforma.com.ua/article/7086-zvt-pro-ruh-groshovih-koshtv>»

23. Про затвердження Методики проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на прибуток: Наказ ДПС України від 09.06.2023. № 445. URL : <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/78240.html>

24. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015. № 897 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 20.03.2023р. № 101). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text>

25. Податкове планування на підприємстві – економія Ваших коштів та надійна платформа для розвитку бізнесу: Компанія «Слинко та партнери». 2017. URL : <https://slinko.com.ua/uk/podatkove-planuvannya/>

26. Податкове планування-збереження активів для бізнесу: Західна Кохсалтиґова Група. 2023. URL : <https://zkg.ua/podatkoe-planuvannya-zberezhennya-aktyviv-dlya-biznesu>

27. Самусевич Я. В., Височина А. В. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.

28. Оліховський В. Я. Теоретичні аспекти податкового планування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 722. С. 177-181.

29. Матвійчук Л. О., Олійник Л. Г. Податкове планування як інструмент управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №. 11. С. 178–186.

30. Послідовність дій з податкового планування підприємства: Методика податкового планування на підприємстві. ХНЕУ імені С. Кузнеця: навчальні ресурси. 2023. URL : <https://pns.hneu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=188251>

31. Саврадим В. М. Оцінка впливу прямих податків на фінансові результати за допомогою методів економіко-математичного моделювання. *Проблеми матеріальної культури*. С. 183-186.

32. Красс М. С., Чупырных Б. П. Математические методы и модели для магистрантов экономики : учеб. пособие. СПб. : Питер, 2006. 496 с.

33. Яцух О. О. Оцінка основних чинників впливу на формування прибутку сільськогосподарських підприємств. *Приазовський економічний вісник*. Вип. 5(10) 2018. С. 410-417.

34. Методичні рекомендації щодо оформлення матеріалів документальних перевірок податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, та документування виявлених порушень: Наказ Державної податкової служби України від 25.02.2021. № 244. URL : <https://tax.gov.ua/diyalnist-/podatkoviy-audit/nakazi/75196.html>

35. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання: Наказ державної податкової служби України від 27.06.2012 р. № 553. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0553837-12#n69>

36. Барабаш Н. С. Никонович М. О. Податковий аналіз: зміст та особливості розвитку. *Культура народів Причорномор'я*. 2013. № 256. С. 119-123.

37. Що таке камеральна перевірка? *Помічник підприємця*: інтерактивна платформа, 30.11.2020. URL : <https://sbc.regulation.gov.ua/inspections/publication/view?id=125>

38. Онищенко В. Податок на репатріацію 2023: хто та коли його сплачує. *Головбух*. 16.11.2023. URL :<https://buhplatforma.com.ua/article/7529-buhoblk-podatku-na-repatratsyu>»

39. Чудак Л. А. Особливості організації і методики проведення документальної перевірки податку на прибуток. *Ефективна економіка*. 2020. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/98.pdf

40. Тулуш Л. Д., Скітецька І. М. Оподаткування прибутку підприємств: практика застосування в Україні. Молодий вчений. 2017. № 3. С. 860-863.

41. Кургіна Л. Г. Податковий контроль у системі управління прибутком на підприємствах. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 8. С. 142-146.

42. Безверхий К. Модель внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами. *Бухгалтерський облік і аудит*. Випуск № 2.2016. С. 30-36.